

CZU:821.135.1.09

ORCID: 0000-0002-7427-3509

Olesea GÎRLEA

Institutul de Filologie Română
„Bogdan Petriceicu-Hasdeu”
(Chișinău)

**MIHAI CIMPOI. TITU MAIORESCU
ȘI LUMEA NOASTRĂ POSTMODERNĂ.
ESEURI. TÂRGOVIȘTE: EDITURA
BIBLIOTHECA, 2020, 105 p.**

Lucrarea *Titu Maiorescu și lumea noastră postmodernă* semnată de acad. Mihai Cimpoi își propune reprezentarea personalității lui T. Maiorescu prin prisma preocupărilor sale: cărturar, vizionar politic, om, într-un cuvânt o personalitate model, un „îndrumător”, „mentor al Junimii”. Autorul ia în vizor întâlnirea și relația Maiorescu-Eminescu, afinități și influențe reciproce, atitudinea afectivă a lui Titu Maiorescu față de Mihai Eminescu, exponențialitatea lui M. Eminescu. Mihai Cimpoi combate ideea învinuirii complicității lui T. Maiorescu la conjurația anti-Eminescu. Autorul analizează articolele semnate de către Eugen Simion cu referire la T. Maiorescu (din anii 1975, 1978, 1979, 1980, 1983, 2004, 2010), în care este surprinsă problema relativizării valorilor, pe de o parte, și a mondializării lor, pe de alta. Sunt aduse în discuție aprecierile lui Paul Cernat despre excelența criticii maioresciene care rezidă în „retorica polemică de idei, în pregnanța retorico-afectivă și în eficiența criticii de direcție („sinteza generală în atac”), urmând marile priorități ale câmpului literar și cultural” (p. 9). La constatarea lipsei publicării lucrărilor sistematice de către T. Maiorescu, P. Cernat adaugă calitatea de îndrumător și ideea că opera maioresciană se constituie din „totalitatea acțiunii publice a criticului”.

Întâlnirea dintre T. Maiorescu și M. Eminescu este calificată de către M. Cimpoi ca fiind una fericită în pofida deosebirilor comportamentale, „un spirit aulic, de o glacialitate academică impenetrabilă și un spirit comunicativ, deschis spre lume, doritor de familiaritate” (G. Călinescu), dintre criticul – T. Maiorescu – și poetul – M. Eminescu – „oameni deplin ai culturii” (p. 12). Ambii au fost familiarizați cu filosofia și literatura universală, au dat dovadă de interes asiduu pentru limbile clasice și moderne.

Autorul punctează o serie de merite ale lui T. Maiorescu în raport cu opera și personalitatea lui M. Eminescu, astfel T. Maiorescu a fost primul care a vorbit despre personalitatea europeană a lui M. Eminescu, fiind calificat, de către acad. Cimpoi, drept Eminescologul model.

M. Cimpoi face referire și la aprecierile lui Șerban Cioculescu și G. Călinescu despre relația de prietenie Maiorescu-Eminescu, prea „categorice” afirmațiile lui G. Călinescu în accentuarea ideii că „Eminescu, intelectualizește maiorescian

convins, n-a fost omenește prietenul lui Maiorescu” (p. 15); Șerban Cioculescu aduce numeroase dovezi nu doar ale aprecierii înalte a lui Maiorescu pentru Eminescu, ci și a sprijinirii permanente în asigurarea financiară cu ocuparea unor posturi de revizor școlar, de bibliotecar, de profesor de filozofie.

Observațiile lui T. Maiorescu despre M. Eminescu se referă la bogăția intelectuală și personalitatea europeană a poetului, la credințele religioase – creștine, buddaiste, indice, nemărginita prețuire a cuvântului, regăsirea identitară care i-a asigurat lui Eminescu statutul de poet național, preocuparea pentru folclor, pentru frumusețea limbii. Previziunile lui T. Maiorescu despre M. Eminescu în calitate de etalon în literatura română sunt concludente. M. Cimpoi insistă asupra lor ca fiind „punctul genezic al eminescologiei” (p. 23).

Autorul insistă și asupra observațiilor criticului E. Simion referitoare la lipsa unor fundamentări documentare care ar adevăra încercările lui T. Maiorescu de a-l asasina pe M. Eminescu. Unul din meritele istorice a lui T. Maiorescu a fost insistența de a publica poeziile lui M. Eminescu și de a scrie un studiu fundamental despre Eminescu și poezia lui, care a devenit „piatra unghiulară a eminescologiei” (p. 34). În privința reprezentării lui M. Eminescu de către T. Maiorescu, dl Cimpoi, este de părere că s-a produs „o reflectare prin prisma propriei personalități”, astfel încât s-a realizat un „proces dublu de reflectare chiasmatică: din partea criticului avem o maiorescianizare a lui Eminescu, iar din partea poetului o eminescianizare a lui Maiorescu” (p. 31).

Angajarea de partea Partidului Conservator este un alt indiciu al apropierii convingerilor și viziunilor dintre T. Maiorescu și M. Eminescu. Mihai Cimpoi face apel și la observațiile criticului literar Petru Creția cu privire la surprinderea ideii despre prietenia și grija deosebită pentru Eminescu manifestată de către Titu Maiorescu. Concluzia primei părți a studiului *Titu Maiorescu și lumea noastră postmodernă* se axează pe rolul covârșitor pe care l-a avut T. Maiorescu în susținerea și grija nemărginită pentru M. Eminescu și pentru opera sa: „Este și primul critic care a identificat o *epocă Eminescu*, o epocă de renaștere națională”.

Capitolul II al lucrării este consacrat vizionarismului politic a lui T. Maiorescu în interpretarea lui C. Noica, care face trimiteri la predicțiile maioresciene însoțite de „tonul polemic, neiertător, aspru” din discursurile parlamentare.

Partea a III-a surprinde tabloul fenomenologic al postumității lui T. Maiorescu, impunându-se distincția între „doi Maiorescu”: ideologul și criticul literar. Autorul remarcă aprecierile lui Titu Maiorescu de către Tudor Vianu, Vladimir Streinu, N. Iorga, George Ivașcu, George Călinescu, Ion Negoïtescu, Mircea Zăciu, Dumitru Micu, Ion Rotaru, Henri Zalis, Zenovie Cărlugea, Gabriel Dimisianu care contribuie la conturarea unui portret dens a lui T. Maiorescu, ce se impune prin interdisciplinaritate, limpezimea scrisului, model de conservator tipic, „creator al stilului de idei”, om al civilizației moderne, un prieten și susținător al lui M. Eminescu.

Ultima parte pune în discuție reprezentarea lui T. Maiorescu în calitate de model sau antimodel. Autorul e de părere că T. Maiorescu se impune ca om de cultură și ca întemeietor de cultură română, cu o carieră strălucită: „urmează studiile la Academia Theresiană din Viena, este procuror la Tribunalul din Ilfov (1862), director al Gimnaziului Central, profesor și rector al Universității din Iași (la numai 23 de ani!), după care este agent diplomatic la Berlin (1876); deține apoi postul de Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (1884; reluat în 1888-1889), e Ministru de justiție (1890-1901; 1912), Ministru de externe (1910-1912) și prim-ministru (1912-1913). În toate, Maiorescu tinde să fie un întemeietor să instituie – adică – ordinea și adevărul în guvernământ, parlament, învățământ, să scrie și să impună o logică, o Filosofie, o istorie a Lui; Universitatea din București, unde ține în câteva rânduri cursuri, în 1892 fiind ales și rector al ei, este de asemenea „o creație” a acestui Pioner universal” (p. 67-68), la care se adaugă „o disciplină de fier și un simț rigid al măsurii ieșit din comun”. În încercarea de a găsi argumente sau contraargumente despre ce rămâne și ce se impune astăzi din critica lui T. Maiorescu, M. Cimpoi insistă asupra *criteriului valoric* promovat de Maiorescu (numindu-l pe Maiorescu „strateg al valorilor”), singurul care este în acord cu procesul de europenizare. În ultimul capitol al lucrării autorul reiterează înrudirea spirituală și intelectuală dintre M. Eminescu și T. Maiorescu; respinge ideea despre grijile materiale ale lui M. Eminescu, argumentând că poetul nu a avut griji existențiale atât timp cât l-au servit puterile sale intelectuale”. Lucrarea-eseu *Titu Maiorescu și lumea noastră postmodernă*, semnată de acad. M. Cimpoi, îl prezintă pe Titu Maiorescu drept un eminescolog model și un deschizător de drumuri în cultura românească.